

Till

Regeringskansliet

Försvarsdepartementet

Yttrande över remiss om avtal om försvarssamarbete med Amerikas förenta stater (Ds 2024:2)

Bottna för fred är en lokal fredsgrupp vid Bottnafjorden i Bohuslän. Vi anser att det är vår plikt och rättighet som svenska medborgare att försöka sätta oss in i beslut som är avgörande för Sveriges möjligheter att fortsätta att leva i fred med världens folk. Avtalet om försvarssamarbetet med USA, i fortsättningen benämnt DCA, kommer i allra högsta grad att påverka dessa möjligheter, om det träder i kraft. Frågan bör underställas en folkomröstning.

Gott om tid hade behövt avsättas för att den tunga avtalstexten skulle kunna läsas, diskuteras av svenska folket och begrundas. Under nuvarande tidspress är det omöjligt att helt sätta sig in i avtalet och dess konsekvenser. Det är inte möjligt att fatta ett demokratiskt grundat beslut om en så omvälvande samhällsförändring under sådana betingelser.

Inför en så här genomgripande förändring av det svenska samhället borde hela texten gjorts tillgänglig för allmänheten genom att den översatts till klarspråk av en objektiv expert på svenska språket. Texten borde också ha granskats så att motsägande och tvetydiga uppgifter kunnat klarläggas.

Genom att bara läsa delar av den snåriga och förvillande texten går det ändå att slå fast att DCA om det blev verklighet skulle

- 1. Inkräkta på Sveriges suveränitet över svenskt territorium.** Genom att upplåta områden på svensk mark där inte Sverige äger tillträde och där enbart amerikansk lag ska gälla frånhänder sig Sverige sin självbestämmanderätt. Detta är likställigt med att frivilligt låta främmande makt ockupera ett markområde.
- 2. I betydande grad minska Sveriges möjligheter att bedriva en fredlig utrikespolitik.** Genom att låta USA använda svenskt territorium som utgångspunkt för militära operationer mot annan makt kommer Sverige också anses som fiende till denna makt. Under tio år (som avtalet gäller till att börja med) kommer Sverige alltså att vara låst vid USA:s utrikespolitik.

USA:s fiender kommer automatiskt att vara Sveriges fiender.

3. **Försämra trygghet och säkerhet för svenska medborgare.** Genom att tillåta att USA får lagra vapen och annan stridsutrustning och förlägga militär personal på svenskt territorium försämras säkerheten avsevärt för svenska medborgare. Vid en väpnad konflikt mellan USA och annan makt kommer Sverige därmed att riskera att bli en måltavla. Svenska myndigheter kommer inte att ha rätt att kontrollera amerikanska anläggningar, inte undersöka vilken typ av vapen som lagras. Inget förbehåll görs för kärnvapen. Svensk lag kommer inte att gälla inom dessa områden och amerikansk militärpolis har rätt att ingripa också i närområdet till sådana amerikanska förläggningar, vilket kan komma att upplevas som otryggt för närboende.
4. **Minska möjligheten att bekämpa klimatförändring och miljöförstöring.** Eftersom svensk lag inte kommer att gälla inom de amerikanska anläggningarna eller för amerikansk personal, stationerad i Sverige finns risk för negativ effekt på miljön och klimatet. Svensk miljö- och klimatlagstiftning är i många avseenden starkare än amerikansk. Stora frågetecken finns när det gäller utsläpp av PFAS och andra giftiga ämnen liksom den ökade klimatpåverkan som den militära verksamheten innebär, bland annat den stora mängden transporter.
5. **Minska de globala ansträngningarna att eliminera alla världens kärnvapen.** Sverige har ännu inte anslutit sig till FN:s konvention om förbud mot kärnvapen (TPNW). Många svenskar är engagerade för att Sverige ska ratificera konventionen. Med lagring av amerikanska vapen utan svensk kontroll minskas möjligheterna för ett demokratiskt beslut om att Sverige ska ansluta sig till konventionen.
6. **Belasta Sveriges ekonomi.** DCA kommer att innebära stora kostnader för Sveriges skattebetalare. USA ska ha tillgång till vägar och järnvägar utan kostnad och inte betala hamn- eller landningsavgifter. Sverige ska också bekosta utrustning av anläggningar, ordna tillstånd och garantera skydd för USA:s styrkor. Kostnadsfria handlingar för fordonsfärd, militära registreringsskyltar ska tillhandahållas.
7. **Minska jämlikheten mellan människor som bor och vistas i Sverige.** Att Sverige avsäger sig rätt att kontrollera pass och visa för amerikanska medborgare och vissa andra utlänningar, liksom att amerikanska medborgare ska ha skatteförmåner utgör en särbehandling av människor som bor och vistas i Sverige.
8. **Det saknas demokratiska möjligheten att påverka förändringar av avtalet.** Avtalet måste godkännas av riksdagen, men kan sedan enligt paragraf 30 godtyckligt förändras av parterna utan möjlighet till demokratisk påverkan. Så har till exempel antalet amerikanska militärbaser kunnat utökas dramatiskt i Norge utan möjlighet för de folkvalda att säga nej.

Sammanfattningsvis:

Fördelarna för Sverige med DCA, det bilaterala försvarsavtalet med USA, är obefintliga. Botta för Fred delar inte regeringens antagande att DCA kommer att stärka säkerheten i Sverige och Norden och verka stabiliserande. Det riskerar tvärtom att få en destabiliserande verkan genom att öka spänningarna i regionen. För USA innebär avtalet däremot en klar fördel, eftersom det ger USA oinskränkta möjligheter att vidta militära operationer från svenskt territorium. Med ett försvarsavtal även med Sverige kan USA kontrollera hela Norden och kraftigt förbättra sina

strategiska geopolitiska planer i de arktiska regionerna och i öster.

Ett samarbete mellan de nordiska länderna inom Nato skapar däremot möjligheter att agera tillsammans för avspänning och fred i vår nordliga region. De bilaterala försvarsavtalen med USA försvårar och underminerar dessa möjligheter och riskerar istället att leda till motsatsen. DCA tjänar USA:s intressen, inte Nordens och fredens. Desto viktigare därför att den svenska riskdagen säger Nej till DCA!

För Bottna för Fred
Lena Jarlov
Skärkäll Östra 34
45748 Hamburgsund